

Sini Ruohonen
Janika Takatalo
Arvi Tolvanen

Aluevaalit 2022

puolueiden menestys
ikäluokittain

 TOIVO

ALUEVAALIT 2022

puolueiden menestys ikäluokittain

Julkaisija ja tekijänoikeuden haltija:
Kansallinen kulttuurisäätiö s.r. / Ajatuspaja Toivo

Taitto: Eetu Lehmusvaara

ISBN 978-952-7402-21-4

Saatteeksi	5
Johdanto: Alhainen äänestysaktiivisuus monen tekijän summa	6
Ehdokasasettelu ja aluevaltuustoihin valitut puolueittain	10
Nuoret aliedustettuina aluevaltuustoissakin	15
Naisvaltuutettujen osuus korostui 30–49-vuotiaissa	23
Ikäluokka 50–64-vuotiaat: miehet sankoin joukoin ehdolla, naiset korjasivat silti potin	29
Seniори-ikäisille naisehdokkaille olisi enemmänkin kysyntää	35
Johtopäätökset	41

Eduskunta hyväksyi Suomen tähänastisen historian suurimman hallinnollisen muutoksen eli sote-uudistuksen Sanna Marinin (sd.) johtaman hallituksen esityksestä 23. päivä kesäkuuta 2021. Vain puoli vuotta päätöksen jälkeen maassa toimitettiin ensimmäiset aluevaalit. Uusia hyvinvointialueita perustettiin yhteensä 21 ja vaaleissa valittiin kullekin alueelle 59–79 aluevaltuutettua riippuen alueen väestömäärästä.

Vaalitutkijoille ensimmäisissä aluevaaleissa riittää työnsarkaa. Aloitimme ajatuspajassa ensimmäisen tulosselvityksen laatimisen välittömästi vaalien jälkeen. Tässä analyysissä käydään läpi ehdokasasettelua ja valittuja ikäluokittain sukupuolijako huomioiden sekä tarkastellaan eroja niin puolueiden kuin eri hyvinvointialueiden välillä.

Selvitys on laadittu samoilla peruseriaa-alueilla kuin tammikuussa julkaisemamme selvitys kesän 2021 kuntavaaleista: ”Läpi meni. Kuntavaalien 2021 ehdokkaat ja valitut ikäluokittain.” Näin lyhyen ajan sisällä järjestettyjen kaksien eri vaalien vertailu tuottaa tietoa puolueiden kannatusrakenteesta. Kuntavaaleista havainnoimme esimerkiksi sen, että vihreiden läpimenijöissä nuoria miehiä ei ollut nimeksikään. Sama trendi jatkui selvityksemme perusteella tammikuun 2022 aluevaaleissa.

Selvityksen on kirjoittanut allekirjoittaneen kanssa yhdessä VTM, tohtorikoulutettava Janika Takatalo. Julkaisun datan on Oikeusministeriöstä kerännyt ja grafiikaksi laatinut LuK Arvi Tolvanen, joka opiskelee tilastotieteitä Turun yliopistossa.

Kirjoitustyön aikana monet uudet aluevaltuustot ovat juuri aloittaneet työnsä eli neuvotelleet luottamuspaikat puolueiden välillä sekä päättäneet hyvinvointialueensa hallintosäännöstä. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen tehtävien on määrä siirtyä kunnilta ja kuntayhtymiltä uuden hallinnon järjestämisvastuulle vuoden 2023 alusta.

Helsingissä 10.3.2022

Sini Ruohonen

VTM, Ajatuspaja Toivon toiminnanjohtaja

Johdanto: Alhainen äänestysaktiivisuus monen tekijän summa

Suomen ensimmäiset aluevaalit toimitettiin tammikuussa 2022. Ennakkoäänestys tapahtui 12.1.-18.1.2022 ja varsinainen vaalipäivä oli sunnuntai 23.1.2022.

Äänestysaktiivisuus jäi alhaiseksi. Jo kesän 2021 kuntavaaleissa äänestysprosentti jäi ennätysalhaiseksi 55,1 prosenttiin, aluevaaleissa luku jäi tämänkin alle – 47,5 prosenttiin. Asiasta oltiin huolestuneita jo ennen vaaleja.

Syitä passiivisuuteen on useita. Ensinnäkin sote-uudistus poliittisena keskustelunaiheena kärsi kiinnostavuudeltaan inflaation yli 15 vuotta kestäneen poliittisen väännön aikana. Vaikka sote- ja pelastuspalvelut koskettavat jokaista suomalaista jossakin elämäntilanteessa, niitä ei välttämättä mielletä poliittisesti kiinnostavaksi kysymykseksi. Tiukasti lakisääteisen tehtäväkentän ja hallinnolli-

sen uudistuksen toimeenpanoon kytkeytyvä puhe oli helposti vaikeaselkoista ja etäännyttävää. Monille saattoi jäädä epäselväksi, mistä uudet aluevaltuutetut tulevat päättämään.

Toisekseen ylipäättään yhden aihepiirin ympärille kietoutuvat vaalit eivät ole omiaan houkuttelemaan kaikkia osallistumaan. Monien kiinnostuksenkohteet saattoivat rajautua kokonaan aluevaalien tematiikan ulkopuolelle. Esimerkiksi kuntavaaleissa voidaan painottaa ehdokasvalinnassa opetusta, kulttuuria, liikuntaa, ympäristöä tai turvallisuutta. Aluevaaleissa tällainen profiloituminen ja siten äänestäjien mielenkiinnon herättäminen oli hankalampaa.

Kolmanneksi vaalien ajoitus oli surkea: aluevaalit päätettiin toimittaa tammikuussa, jolloin kampanja ajoittui vuodenvaihteeseen talviseen loma-aikaan. Esimerkiksi vaalinerot julkaistiin jouluaatonaattona eli ehdokkaiden kampanja-aika ennen äänestystä jäi käytännössä loppiaisen jälkeiseen vajaan viikkoon. Ylipäättään vaalit olivat liian lähellä kuntavaaleja, jotka siirtämisen vuoksi kestivät koko kevään 2021. Ehdokkaiden ja puolueiden kannalta resurssit olivat todella vähissä eikä äänestäjille tuntunut aukeavan, miksi taas pitää äänestää.

Neljänneksi: Helsingin puuttuminen yhdistettynä Helsinki- ja eduskuntakeskeiseen politiikan julkisuuteen tuotti tilanteen, jossa useimmat keskustelut vaalien alla ei liittyneet aluevaaleihin mitenkään (esimerkkeinä turvallisuustilanne ja Nato-jäsenyys, pääministerin toimien arviointi, ilmastoaiheet tai vaikkapa Helsingin kaupungin lihatarjoilusta käyty keskustelu). Viidentenä tekijänä passiivisuuden vaikutti vuoden alkuun pahentunut koronatilanne massiivisine rajoitustoimineen.

Jatkossa aluevaalit toimitetaan kuntavaalien yhteydessä, mikä hieman auttaa asiaa, mutta kuten sanottua äänestysaktiivisuuden taso on alhainen myös kuntavaaleissa. Jos verkkoäänestämistä ei olla ottamassa käyttöön, pitää ennakoäänestämisen vaivattomuuteen kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota ja resursseja.

Tulokset eivät yllättäneet: Keskustan ”torjuntavoitolla” heikot tulevaisuudennäkymät

Aluevaalien tulos mukaili vaaleja edeltäneitä gallupeja. Kokoomus onnistui viemään ykköspaikan 21,6 prosentin kannatusosuudella. Puolue sai suurimman ryhmän kuudelle hyvinvointialueelle – merkille pantavaa on, että näillä kuudella alueella asuu yhteensä yli 2,1 miljoonaa suomalaista ja että väestöennusteen mukaan neljällä hyvinvointialueella kuudesta asukasluku tulee kasvamaan. Kokoomus on suurin puolue myös eniten kasvavassa Helsingissä, joka ei ollut aluevaaleissa mukana.

SDP:n tulos oli niin ikään ennakkoon esitettyjen arvioiden mukainen: suurin ryhmä neljällä hyvinvointialueella ja kannatusosuus 19,3 prosenttia. Gallup-vertailu SDP:n kohdalla on mielenkiintoinen. Puolueen ”kuntohuippu” on onnistuttu virittämään vaaleista toiseen väärään hetkeen. Tälläkin kertaa gallup-kannatuksen huippu osui kunta- ja aluevaalien väliseen aikaan: Ylen mittaus elokuussa 2021 osoitti pääministeripuolueelle 23,4 prosentin kannatuksen¹.

Perussuomalaisten tulos jäi alle odotusten 11,1 prosenttiin. Kuntavaaleihin nähden pudotusta tuli 4 prosenttiyksikköä ja eduskuntavaaleista jäätiin peräti 7,2 prosenttiyksikköä. Perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra selitti tulosta mediassa ja sosiaalisessa mediassa alhaisella äänestysaktiivisuudella moittien toki myös muita puolueita ja journalismia. Selitys on nollapäätelmä – jos ihmiset eivät äänestäneet perussuomalaisia, ihmiset eivät äänestäneet ja prosentti jäi alhaiseksi. Kansalaisten moittiminen äänestämättä jättämisestä ei rakenna luottamusta demokratiaan tai puolueisiin.

Vihreiden osalta 7,4 prosentin tulos oli huolestuttava, joskin osittain odotettu, sillä helsinkiläisten ääniä ei saatu mukaan. Merkille pantava käänne on kuitenkin siinä, että vihreät jäi näissä vaaleissa vasemmistoliiton taakse.

Keskusta otti tuloksensa vastaan vaalivoittona, sillä vertailuna niin 2021 kuntavaaleihin kuin 2019 eduskuntavaaleihin nousua tuli muutama prosenttiyksikkö. Tulos ei silti välttämättä ollut sitä tasoa, mitä puolueessa aikoinaan on ajateltu, kun maakuntapohjaista mallia on hallituksesta toiseen haluttu soteratkaisuksi Suomeen luoda.

Kun keskustan tulosta tarkastelee syvällisemmin, selviää, että vaikka puolue on suurin peräti yhdeksällä hyvinvointialueella, näyttää tulevaisuus juuri tässä osassa maata huolestuttavalta. Ennusteiden mukaan väestömäärä tulee laskemaan kaikilla niillä hyvinvointialueilla, joilla keskusta on suurin².

9

Puolueiden eriytyminen vaalituloksen osalta kasvavien ja kiihtuvien kuntien ja maakuntien Suomeen ei lupaa hyvää rakenteellisten uudistusten tekemiselle. Keskustan agendalla tulee olemaan palveluiden säilyttäminen, mikä tarkoittaa rahoituksen ohjaamista ruuhka-Suomesta heikentyville alueille. Vastaavasti kaupunkipuolueet tulevat kantamaan huolta siitä, että rahoitus on kansalaisille oikeudenmukainen ja kasvavaan palvelutarpeeseen saadaan riittävästi resursseja kasvavissa maakunnissa.

Ehdokasasettelu ja aluevaltuustoihin valitut puolueittain

Aluevaaleissa 2022 asetettiin ehdokkaita koko maassa yhteensä 10 584. Miehiä asetettiin ehdolle 5778 ja naisia 4806.

Kaikkien ehdokkaiden keski-ikä aluevaaleissa oli noin 50 ja valitujen hieman korkeampi, noin 51. Tämä mukaillee viime kuntavaalien keski-ikää. Vanhimmat ehdokkaat ja valtuutetut oli kristillisdemokraateilla ja nuorimmat vihreillä.

Erityisenä huomionkohteena tässä julkaisussa ovat eri ikäluokat. Olemme jakaneet ehdokkaat seuraaviin ryhmiin: 18–29-vuotiaat nuoret, 30–49-vuotiaat ruuhkavuosia elävät nuoremmat keski-ikäiset, 50–64-vuotiaat varttuneemmat keski-ikäiset sekä yli 65-vuotiaat seniorit.

Ikäluokkajaon perusteena on nuorempien osalta nuorisolaki ja senioreiden osalta yleinen eläköitymisikä. Keski-ikäisten kaksi ikäluokkaa ovat selkeästi suurimmat, mutta 50 ikävuoden rajapyykki oli osuva valinta, koska se oli näissäkin vaaleissa ehdokkaiden mediaani-ikä. Jaottelun ongelma on ikäluokkien väliset kokoerot, joten mielekästä ei ole niinkään verrata niitä toisiinsa vaan ehdokasasettelun ja valittujen valtuutettujen määrän suhdetta väestöpohjaan ja tarkastella puolueiden välisiä eroja. Samalla jaottelulla tarkasteltiin Ajatuspaja Toivon julkaisussa myös kuntavaalien 2021 tuloksia.³

Ehdokasasettelu puolueittain – vaaliliitot selittävät määriä

11

Kuviossa 2A näkyy kaikkien puolueiden asettamat ehdokasmäärät jaoteltuna ikäluokittain. Eniten ehdokkaita asetti SDP ja lähes samaan määrään ylsi kokoomus. SDP:llä ei ollut vaaliliittoja, joten puolue saattoi asettaa hyvinvointialueille täyden listan omista ehdokkaistaan. Sen sijaan kokoomuksella oli peräti 10 vaaliliittoa, jolloin ehdokaspaikkoja yhteislistoille jäi kokoomuksen omaan käyttöön vähemmän.

Vaaliliittokysymys selittää myös sen, miksi kristillisdemokratien ja RKP:n välillä on merkittävä ero ehdokasmäärissä, vaikka puolueiden kannatusosuus on vakiintunut samalle tasolle. Yllättävää on myös se, että keskustan ehdokasmäärä jäi perussuomalaisistakin jälkeen, vaikka puolueella ei ollut vaaliliittoja kuin kahdella alueella. Toki perussuomalaisilla ei ollut vaaliliittoja lainkaan.⁴

³ <https://toivoajatuspaja.fi/lapi-meni-kuntavaalien-2021-ehdokkaat-ja-valitut-ikaluokittain/>

⁴ https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_aluevaalit_2022#Vaalipiirit_ja_vaaliliitot

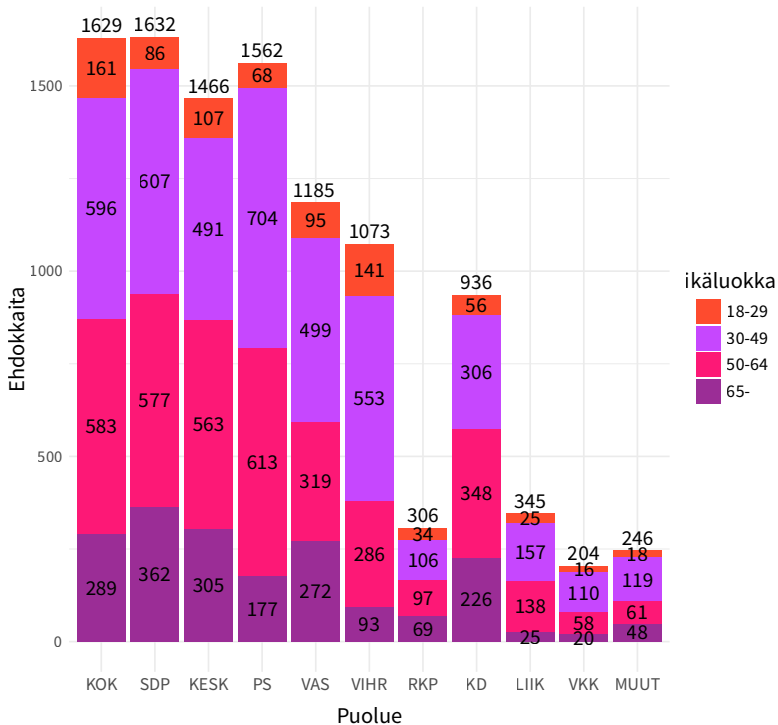
Vihreiden ja vasemmistoliiton maalintulojärjestystä voi osittain selittää se, että vasemmistoliitto pärjäsikin ehdokasasettelussa hieman paremmin kuin vihreät.

Ehdokasasettelun tarkastelu ikäluokittain näyttää, että SDP:llä oli absoluuttisesti eniten ehdokkaita 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien joukossa – puolueen kaikista ehdokkaista 22 prosenttia kuului seniori-ikäisiin. Vasemmistoliiton painotus oli kuitenkin vielä tätäkin voimakkaampaa, sillä 23 prosenttia ehdokkaista kuului ikään-tyneiden ikäluokkaan.

Vastaavasti nuorien ehdokkaiden osalta suurin määrä löytyi kokoomukselta. Suhteellisesti vihreiden joukossa oli eniten alle 30-vuotiaita ehdokkaita, 13 prosenttia.

Ehdokkaat puolueittain ja ikäluokittain

12

Aluevaltuustot kolmen perinteisesti suuren puolueen käsissä

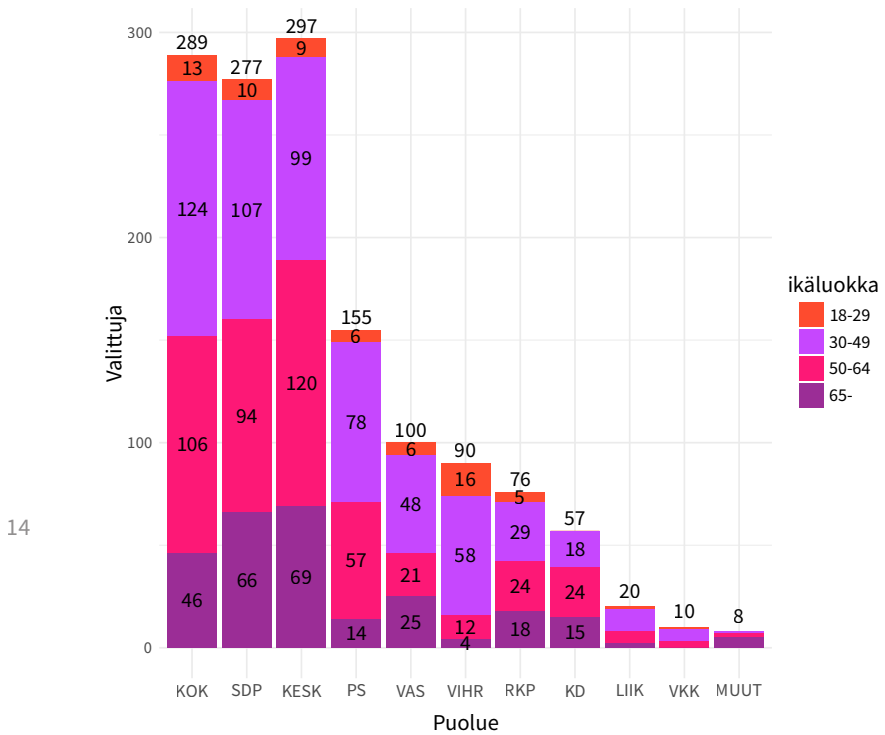
Ehdokasmäärien ja vaalituloksen korrelaatio ei toteutunut kaikkien puolueiden osalta. Vaikka perussuomalaiset kuuluivat ehdokasasettelussa suurimpien puolueiden joukkoon, valittuja puolue sai karkeasti sanottuna puolet siitä mitä keskusta, kokoomus ja SDP.

Merkille pantavaa on myös se, että RKP:n strateginen valinta vaaliliitoista tuotti paremman tuloksen kuin kristillisten käänteinen valinta asettaa mahdollisimman paljon omia listoja. Tästä herää ajatus vaaliliittojen merkityksestä: yhtäältä on niin, että RKP saavutti pienellä ehdokasmäärällä hyvän tuloksen, joten puolue säästi resursseja tai ainakin pystyi niitä kohdentamaan selvästi pienemmälle ja tarkkaan valitulle ehdokasjoukolle. Toisaalta kristillisdemokraatit saattoivat sitouttaa lähes 1000 ehdolle asetettua henkilöä puolueen toimintaan ja vahvistaa asemaansa näin ollen ”pitkässä juoksussa”.

13

Kenties yllättävin kuriositeetti löytyy VKK:n (Valta kuuluu kansalle r.p.) vaalituloksesta. Puolue, joka perustettiin yhden edustajan eduskuntaryhmästä irtaantumisen vuoksi syksyllä 2021, sai aluevaltuustoihin yhteensä viisi edustajaa. Myös toinen yhden kansanedustajan puolue liike nyt sai 20 valtuutettua – puolueen kannatusosuus kasvoi vuoden 2021 kuntavaaleista 0,5 prosenttiyksikköä.

Valitut puolueittain ja ikäluokittain

Kuvio 2B

Nuoret aliedustettuina aluevaltuustoissakin

Nuoria 18–29-vuotiaita asetettiin koko maassa ehdolle yhteensä 807. Heistä miehiä oli 422 ja naisia 385. Ehdokkaiden osuus suhteessa ikäluokan kokoon oli tässä ryhmässä pienin; 0,12 %. Valittujen osuus suhteessa ikäluokan kokoon oli vielä pienempi; 0,01 %.

Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokan ehdokkasiin oli 8,3 %. Kuten kuntavaaleissa, myös aluevaaleissa nuoria oli siis vähiten ehdolla ja heidän oli myös suhteellisesti vaikeinta päästä läpi. On arveltu⁵, että nuoret äänestivät aluevaaleissa vielä kuntavaalejakin heikommin, sillä sote-asioita ei ehkä koettu kovin läheiseksi ja esimerkiksi opiskelijoiden terveydenhoitopalvelut YTHS:n kautta oli jätetty hyvinvointialueiden päätöksenteon ulkopuolelle. Nuorten kynnys alueellisiin vaaleihin ehdolle lähtemiseen voi olla suurempi siksikin, että kuntarajat ylittävä kampanja vaatii enemmän taloudellisia resursseja.

⁵ Tilastokeskuksen katsaus äänestysaktiivisuudesta yksilötason taustamuuttujien, kuten iän perusteella, julkaistaan huhtikuussa 2022.

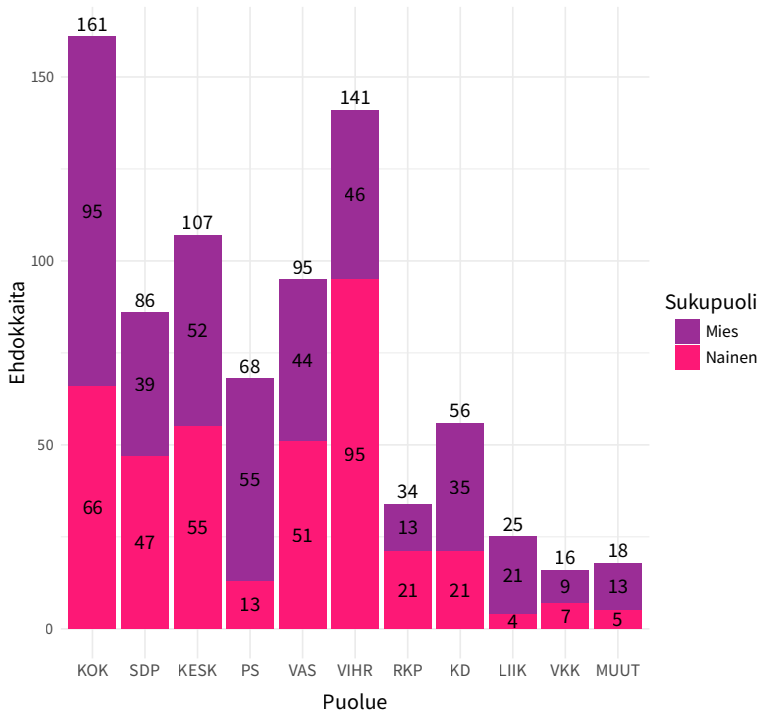
Vihreät ja kokoomus nuorten puolueita

Eniten nuoria ehdokkaita absoluuttisesti asettivat kokoomus (161) ja vihreät (141). Ero varsinkin pääministeripuolue SDP:hen (68) on merkittävä. Vaikka perussuomalaisten ehdokasmäärä oli kokonaisuudessaan samaa luokkaa kuin muilla suurimmilla eduskunta- puolueilla, nuorten ehdokkaiden määrä perussuomalaisilla oli lähes samaa tasoa kristillisdemokraattien kanssa.

Suurimmissa eduskuntapuolueissa ehdokasasettelu nuorten ikäluokassa oli muuten melko tasaista, mutta perussuomalaisilla perinteisesti hyvin miesvaltaista ja vihreillä naisvaltaista (Kuvio 3A).

Ehdokkaat ikäluokka 18-29 puolueittain

16

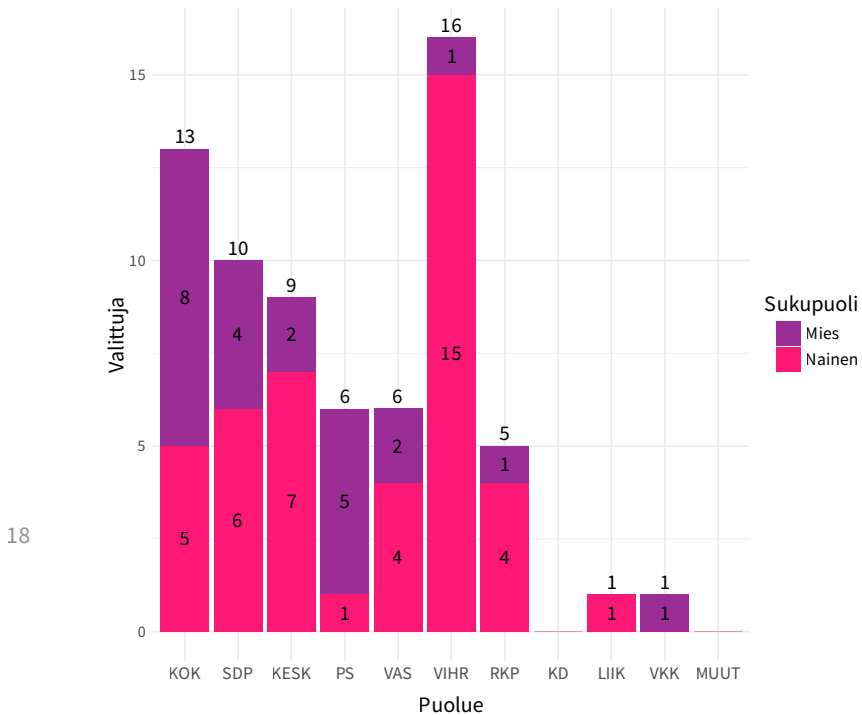
Eniten nuoria sai läpi vihreät (16) ja kokoomus (13). Huomionarvoista on, että kristillisdemokraattien 50 nuoresta ehdokkaasta yksikään ei yltänyt valtuustoon. Perussuomalaisissa ja vasemmistoliitossa on yhtä monta nuorta aluevaltuutettua, kuusi kummassakin.

Suhteellisesti nuoria tuli eniten valituksi vihreistä, muista puolueista tasaisesti vähemmän. Naisten oli suhteellisesti helpompaa tulla valituksi nuorten ikäluokasta kuin miesten. Nuorisista naisehdokkaista valituksi tuli 11,2 % ikäluokan ehdokkaista, nuorisista miehistä vastaavasti 5,7 %.

Kuudesta suurimmasta eduskuntapuolueesta nuorten naisten oli suhteellisesti helpointa päästä läpi vihreiden listoilta ja vaikeinta kokoomuksen. Nuorten miesten taas oli suhteellisesti helpointa päästä läpi SDP:n ja vaikeinta vihreiden listoilta.

Ehdokasasettelun sukupuolipainotus näkyi valittujen nais- ja miesjakaumassa. Huomioita herättää vihreiden tilanne: nuorisista ehdokkaista kolmannes oli miehiä, silti 16 valitusta miehiä oli vain yksi. Myös keskustalla naiset pärjäsivät miesehdokkaita selvästi paremmin. (Kuvio 3B).

Valitut ikäluokka 18-29 puolueittain

Kuvio 3B

Vaikka ehdokasasettelu oli suurimmassa osassa puolueita melko tasainen, valittujen joukot eivät kuitenkaan olleet. SDP:n, keskustan, vasemmistoliiton ja vihreiden nuoret valituista oli selvä enemmistö naisia, kun taas kokoomuksen ja perussuomalaisen enemmistö miehiä. Tämä saattaa heijastella näiden puolueiden nuorta kannattajakuntaa; nuoret miehet äänestävät enemmän kokoomusta ja perussuomalaisia, kun nuoret naiset taas vihreitä ja vasemmistoliittoa.

Sama tulos on ollut nähtävillä esimerkiksi Valtion nuorisoneuvoston Taloustutkimuksella 2021⁶ teettämästä kyselystä. Vain keskustan osalta tulos hieman poikkeaa, sillä sen kannattajakunta nuorissa painottuu enemmän miehiin, mutta valituksi tuli silti enemmän nuoria naisia.

⁶ Nuorten äänestysaiheet kuntavaaleissa. Taloustutkimus 2021. https://www.epressi.com/media/userfiles/146893/1615360675/nuorten-aaenestysaiheet-kuntavaaleissa-2021_tutkimusraportti.pdf

HAVAINNOT TIIVISTETYSTI

19

- Nuorten ikäluokassa eniten ehdokkaita ja valtuutettuja on kokoomuksessa ja vihreissä.
- Naisten oli suhteellisesti helpompi tulla valituksi nuorten ikäluokasta kuin miesten. Nuorista naisehdokkaista valituksi tuli 11,2 % ikäluokan ehdokkaista, nuorista miehistä vastaavasti 5,7 %.
- SDP:n, keskustan ja vasemmistoliiton, kun taas kokoomuksen ja perussuomalaisten enemmistö on miehiä.
- Vihreillä on 16 nuorta aluevaltuutettua ja tässä joukossa on vain yksi mies.

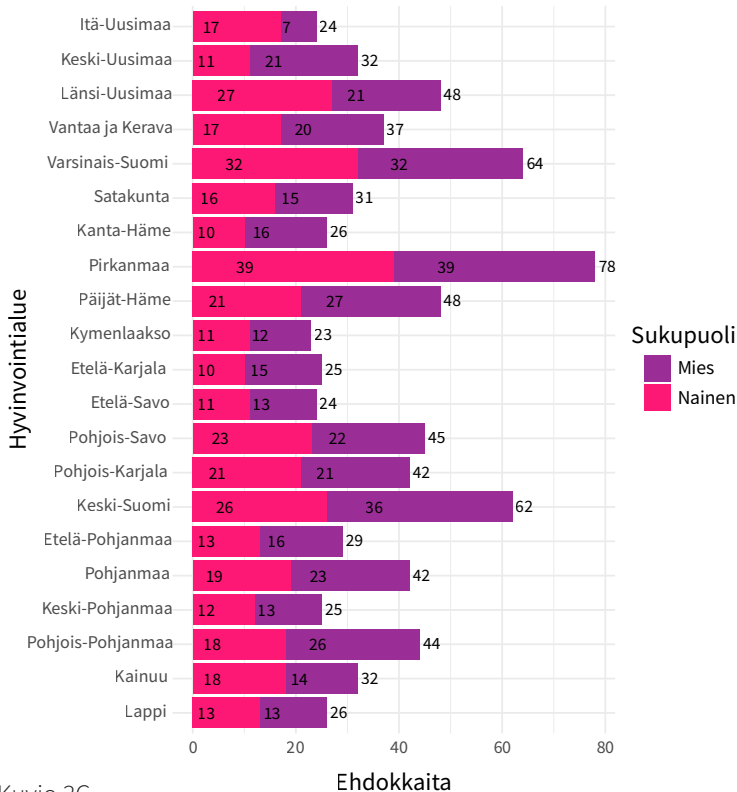
Nuoria eniten läpi Länsi-Uudenmaan aluevaltuustoon

Hyvinvointialueista eniten nuoria ehdokkaita määrällisesti oli Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Varsinais-Suomessa. Vähiten Kymenlaaksossa, Itä-Uudellamaalla ja Etelä-Savossa.

Alueilla, joissa nuoria oli enemmän ehdolla, myös sukupuolija-kauma oli tasaisempi. Isompi sukupuolivinouma ehdokasasettelussa oli esimerkiksi Itä-Uudellamaalla, jossa nuoria naisia oli selvästi miehiä enemmän listoilla ja Keski-Uudellamaalla, jossa taas nuoria miehiä oli nuoria naisia selvästi enemmän listoilla. Myös Kanta-Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla ehdokkaana oli selvästi enemmän nuoria miehiä kuin naisia. (Kuvio 3C).

Ehdokkaat ikäluokka 18-29 hyvinvointialueittain

20

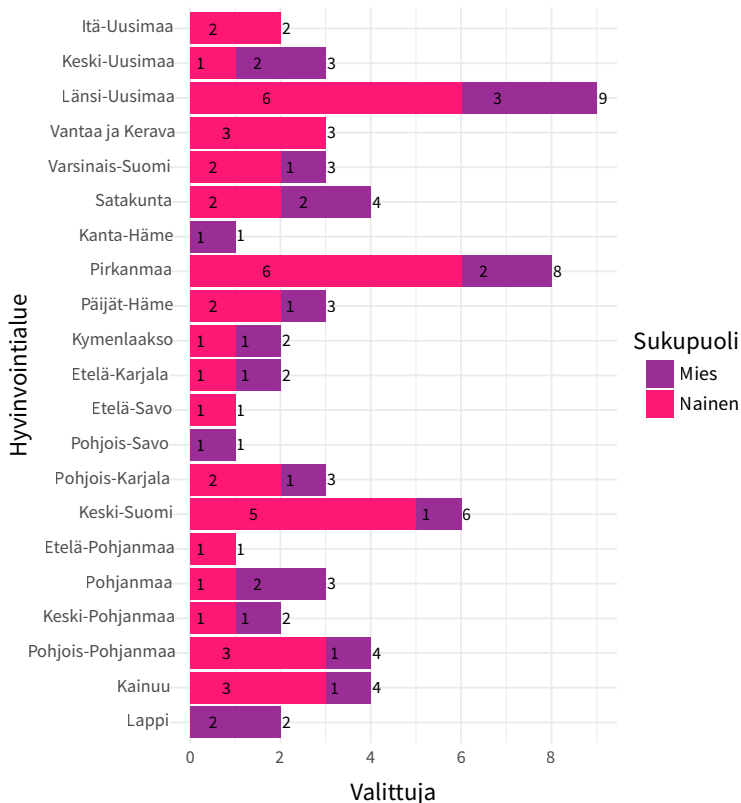
Kuvio 3C

Eniten nuoria absoluuttisesti tuli valituksi Länsi-Uudenmaan aluevaltuustoon (9kpl), toiseksi eniten Pirkanmaalle (8 kpl) ja kolmanneksi eniten Keski-Suomen hyvinvointialueelle (6 kpl).

Vähiten ja samalla vain yksi alle 30-vuotias tuli valituksi aluevaltuustoon Kanta-Hämeessä, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla. Näin ollen nuorten edustavuus jo ehdokasasettelusta lähtien heijastui valittujen määrin ainakin Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Etelä-Savossa. Toisaalta taas esimerkiksi Varsinais-Suomessa, jossa nuoria oli suhteellisen hyvin ehdolla, heitä tuli kuitenkin valituksi aluevaltuustoon vain kolme. (Kuvio 3D).

Valitut ikäluokka 18-29 hyvinvointialueittain

21

Kuvio 3D

Koska valittujen nuorten määrät olivat pieniä, olivat sukupuolijakaumat eri hyvinvointialueilla hyvinkin radikaalisti vinoutuneita. Esim. Itä-Uudellamaalla, Vantaa-Keravan hyvinvointialueella, Etelä-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla kaikki valitut nuoret olivat naisia. Vastaavasti taas Kanta-Hämeessä, Pohjois-Savossa ja Lapissa kaikki valitut nuoret olivat miehiä.

HAVAINNOT TIIVISTETYSTI

- Eniten nuoria absoluuttisesti tuli valituksi Länsi-Uudenmaan aluevaltuustoon (9kpl), toiseksi eniten Pirkanmaalle (8 kpl) ja kolmanneksi eniten Keski-Suomen hyvinvointialueelle (6 kpl). Näissä myös asuu paljon nuorta väkeä mm. opiskelijakeskittymien takia.
- Vähiten ja samalla vain yksi alle 30-vuotias tuli valituksi aluevaltuustoon Kanta-Hämeessä, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla. Kokonaan ilman alle 30-vuotiasta naisedustajaa jäivät Kanta-Häme, Pohjois-Savo ja Lappi. Näillä alueilla myös yliopisto on pieni tai sitä ei ole ollenkaan, mikä voi selittää nuorten ja etenkin nuorten naisten vähyyttä alueen valtuutetuissa. Ilman nuorta miesedustajaa jäivät Itä-Uusimaa, Vantaa-Kerava, Etelä-Savo ja Etelä-Pohjanmaa.

Naisvaltuutettujen osuus korostui 30–49-vuotiaissa

Ruuhkavuosia elävien 30–49-vuotiaiden ikäluokasta asetettiin ehdolle 2101 henkilöä. Selvitetykseen valittu ikäluokajako toki selittää sen, että ehdokkaita oli juuri tässä 20 vuotta käsittävässä ikäluokassa eniten, mutta huomionarvoista on se, että ehdokasmäärä oli tässä ikäluokassa suurin suhteessa koko väestön ikäluokan kokoon (0,36 %).

Myös valtuutettuja tuli tästä ikäluokasta eniten; 579 henkilöä. Heistä miehiä oli 226 kpl ja naisia 353 kpl.

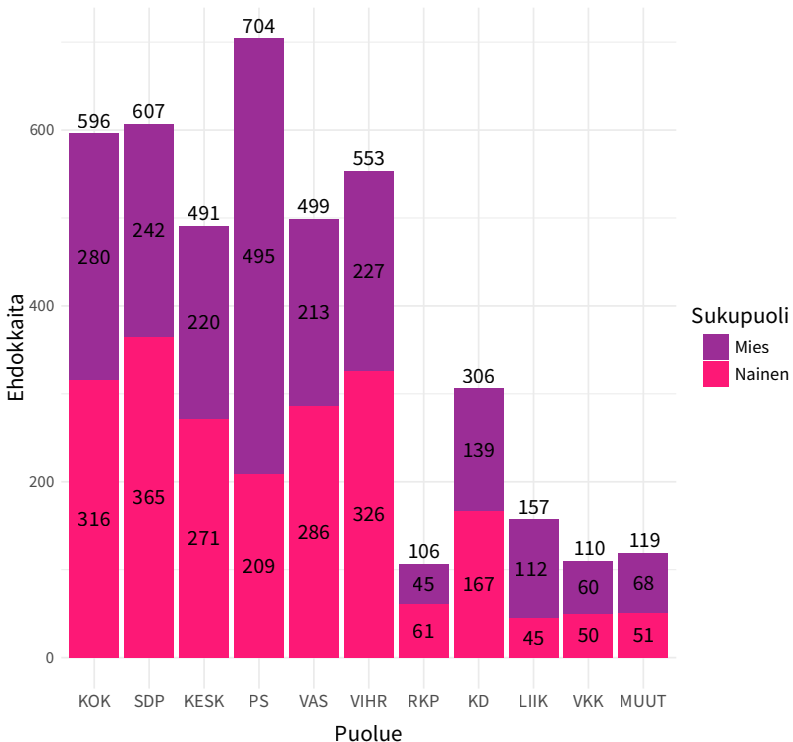
Valtuutettuja suhteessa ikäluokan kokoon tuli tästä ikäryhmästä valituksi 0,05 prosenttia. Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokan ehdokkasiin oli toiseksi korkein verrattuista ikäluokista; 13,63 %. Ainoastaan seniori-ikäluokasta oli vielä helpompi tulla valituksi.

Saattoi hyvinkin käydä niin, että työikäiset naiset kokivat soite-asiat erityisen tärkeiksi ja siksi lähtivät sekä ehdolle että äänestämään. Myös sote-alalla työskentelevässä henkilöstössä tämän ikäiset naiset ovat hyvin edustettuina ja se näkyi sekä ehdokasasettelussa että kansalaisten äänestyskäyttäytymisessä.

Perussuomalaisilla eniten ruuhkavuosiehdokkaita - ei näy kuitenkaan tuloksissa

Eniten ruuhkavuosia eläviä ehdokkaita asetti puolueista perussuomalaiset (704 ehdokasta) ja kuudesta suurimmasta puolueesta vähiten keskusta (491 ehdokasta). Sukupuolijakauma painottui hie-
man enemmän naisten puolelle suurimmissa puolueissa tässä ikä-
luokassa, perussuomalaisten miesvaltaisuus tosin erottuu tässäkin
poikkeuksena (Kuvio 4A).

Ehdokkaat ikäluokka 30-49 puolueittain

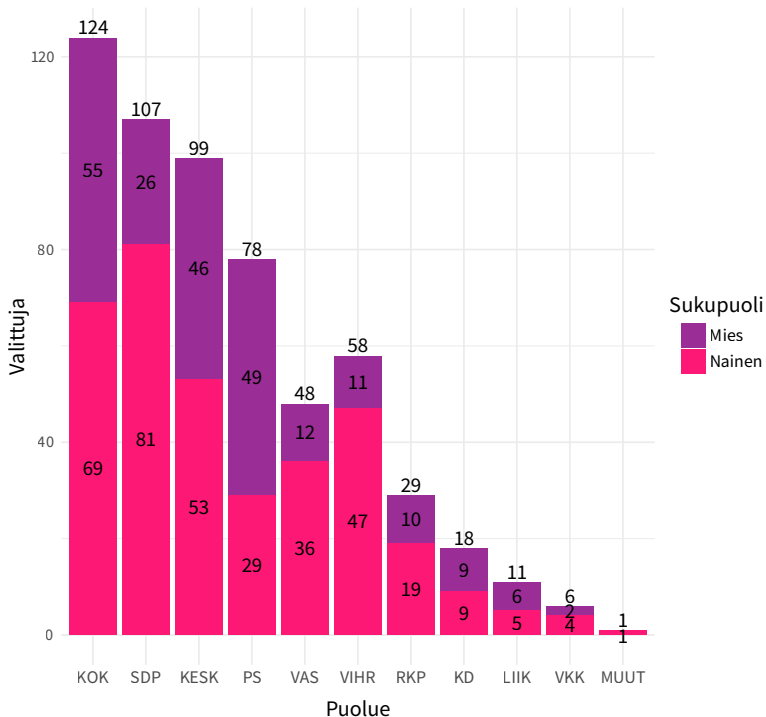
Eniten 30–49-vuotiaita valtuutettuja tuli valituksi kokoomuksesta (124 valtuutettua), kun perussuomalaiset taas olivat vasta neljännellä sijalla (78 valtuutettua). Perussuomalaisten suuri ehdokasmäärä ei siis kuitenkaan suoraan heijastunut lopulta valittujen määrään. Kenties sukupuolten epäsuhta miesten suuntaan kääntyi tässä perussuomalaisten tappioksi, sillä ruuhkavuosia elävistä halettiin ennen kaikkea äänestä naisehdokkaita.

Naisvaltuutettuja on 30–49-vuotiaiden ikäluokassa kaikissa puolueissa vähintään puolet pois lukien perussuomalaiset ja liike nyt.

Huomionarvoista on myös voimakas naisvaltaisuus niin SDP:ssä, vasemmistoliitossa kuin vihreissäkin. Näissä puolueissa 30–49-vuotiaista valtuutetuista vain joka neljäs on mies. (Kuvio 4B).

Valitut ikäluokka 30-49 puolueittain

25

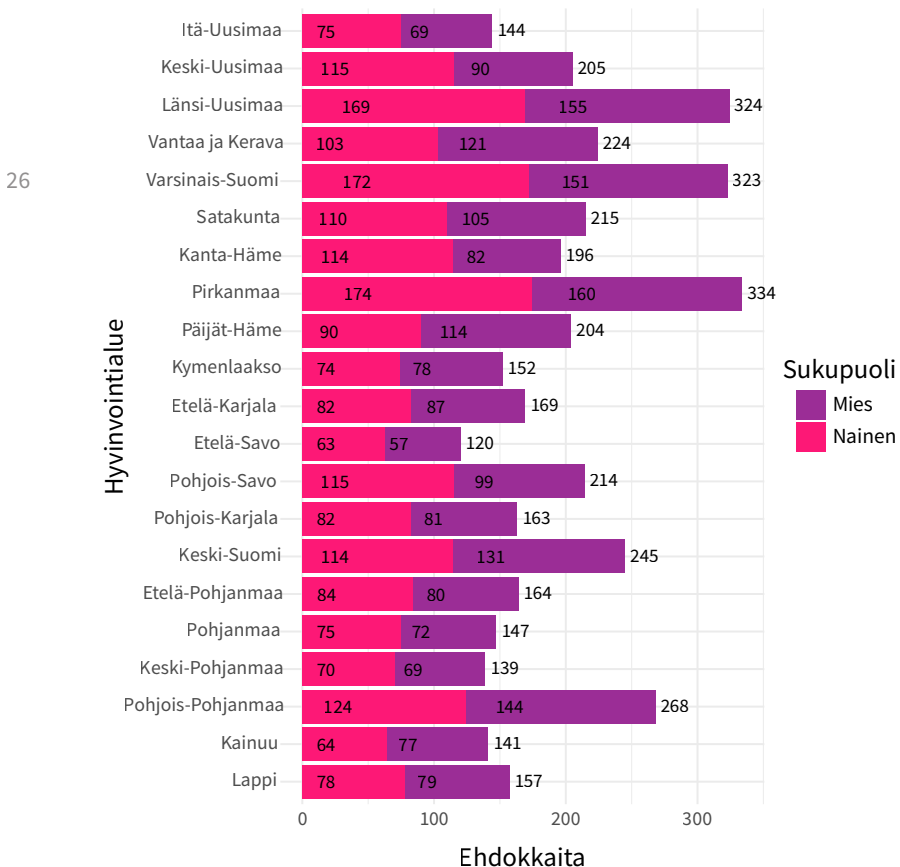

Kuvio 4B

Eniten 30–49-vuotiaita aluevaltuutettuja Varsinais-Suomessa

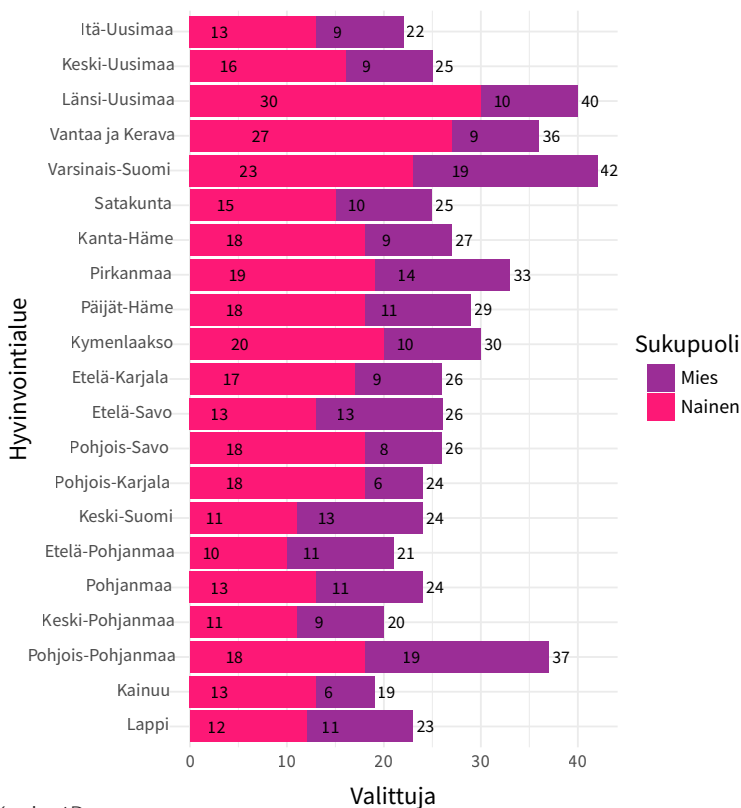
Eniten ehdokkaita tässä ikäluokassa oli Länsi-Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla. Vähiten Etelä-Savossa, Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla. Ehdokasasettelu oli sukupuolten osalta tässä ikäluokassa melko tasainen ympäri Suomen. (Kuvio 4C).

Ehdokkaat ikäluokka 30-49 hyvinvointialueittain

Valituiksi tuli määrällisesti eniten ruuhkavuosia eläviä Varsinais-Suomesta (42 kpl), Länsi-Uudeltamaalta (40 kpl) ja Pohjois-Pohjanmaalta (37 kpl). Vähiten tähän ikäluokkaan kuuluvia tuli valituksi Kainuusta (19 kpl), Keski-Pohjanmaalta (20 kpl) ja Etelä-Pohjanmaalta (21 kpl). Näin ollen vaalitulokset seurasivat hieman ehdokasasettelun ikäjakaumaa eri puolella Suomea. Valittujen miesten osuus oli naisia pienempi 30–49-vuotiaiden ikäluokassa kaikilla hyvinvointialueilla. (Kuvio 4D).

Valitut ikäluokka 30-49 hyvinvointialueittain

Kuvio 4D

Työpaikkakeskittymät näkyvät työikäisten suurempana ehdokasmääränä ja valituksi tulleiden määränä etenkin eteläisemmässä Suomessa.

HAVAINNOT TIIVISTETYSTI

- Perussuomalaiset asetti eniten 30–49-vuotiaita ehdokkaita, ja näistä jopa 75 % oli miehiä. Suuri ehdokasmäärä ei kuitenkaan heijastunut tuloksiin, sillä perussuomalaiset sai vasta neljänneksi eniten valtuutettuja tässä ikäluokassa.
- Naisten määrä tässä ruuhkavuosia elävien ikäluokassa korostui. Naisia oli valitusta kaikissa muissa puolueissa vähintään puolet, paitsi perussuomalaisissa.
- Naisten määrä oli myös hyvinvointialueita verratessa tässä ikäluokassa poikkeuksellisen korkea. Valittujen miesten osuus oli naisia pienempi kaikilla hyvinvointialueilla.

Ikäluokka 50–64 -vuotiaat: miehet sankoin joukoin ehdolla, naiset korjasivat silti potin

Varttuneempia työikäisiä 50–64-vuotiaita asetettiin ehdolle yhteensä 3643 henkilöä. Heistä naisia oli 1610 ja miehiä 2033. Ehdokkaita oli tässä ikäluokassa eniten suhteessa ikäluokan kokoon (0,4 %).

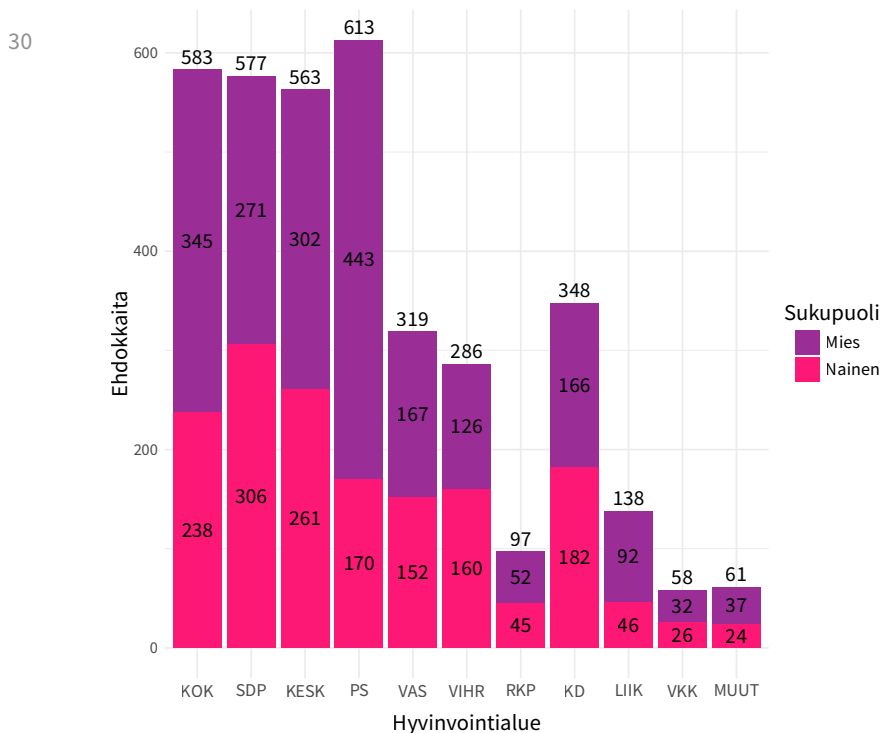
Valtuutettujen määrä suhteessa ikäluokan kokoon oli yhtä suuri kuin 30–49-vuotiaiden ikäluokassa, 0,05 %. Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokan ehdokkasiin oli 12,9 % eli hieman matalampi kuin muissa vanhempien ikäluokissa. Näissä vaaleissa oli siis toiseksi vaikeinta tulla valituksi tästä ikäluokasta, mutta kuitenkin selvästi helpompaa kuin nuorimpien ikäluokassa.

Eniten tässä ikäluokassa ehdokkaita asetti perussuomalaiset (613 kpl), kannoilla olivat kokoomus (583 kpl) ja SDP (577 kpl). Valtuutettujen määrässä maalintulojärjestys oli kuitenkin toinen, sillä eniten läpi tästä ikäluokasta meni valtuutettuja keskustalta (120 kpl) ja vasta tämän jälkeen kokoomukselta (106 kpl), SDP:ltä (94 kpl) ja neljänneksi eniten perussuomalaisilta (57 kpl).

Tulkinta tuloksista voisi olla se, että 50–64-vuotiaiden ehdokkaiden osalta kysyntää oli siis keskustalaisille enemmän kuin oli tarjontaa ja perussuomalaisille vastaavasti kysyntää vähemmän kuin oli tarjontaa.

Tutut kuviot ehdokkaiden sukupuolijaosta toistuivat tässäkin ikäluokassa. Perussuomalaisissa miesten määrä korostui ja muilla oli tasaisempaa. Mitä iäkkäämpään ikäluokkaan mennään, sitä enemmän miehiä kuitenkin lähtee ehdolle. Sama ilmiö on nähtävissä myös kuntavaaleissa ja se kertoo sukupuolten tasa-arvon parantumisesta nuorempien ikäluokissa. Varttuneissa meno on siltä osin “perinteisempi”. (Kuvio 5A).

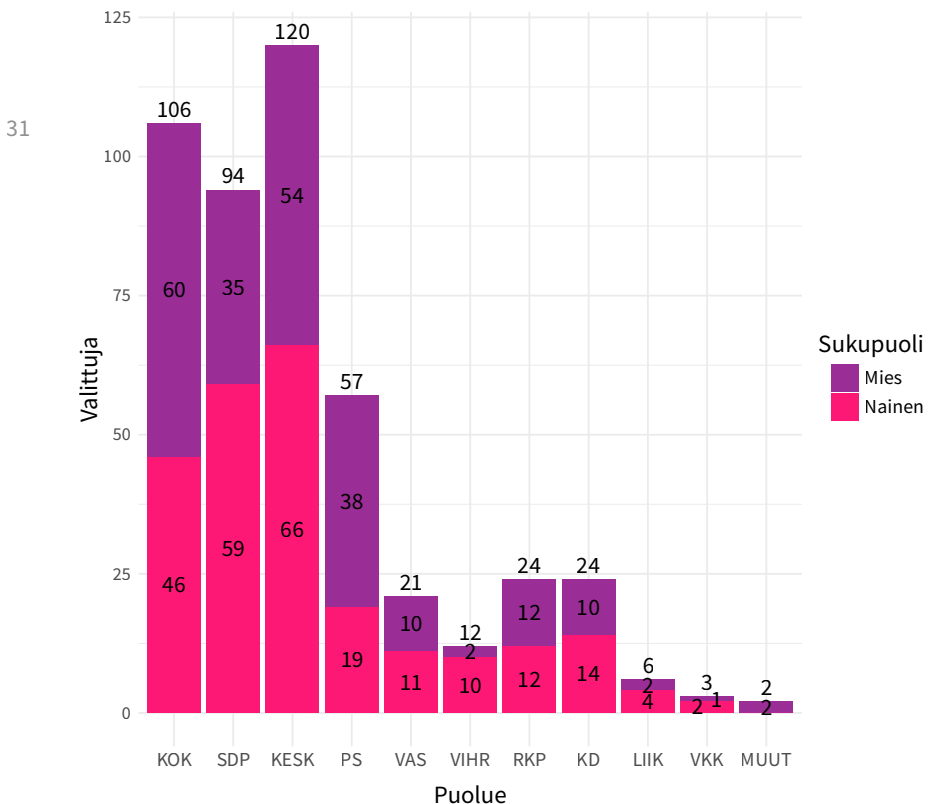
Ehdokkaat ikäluokka 50-64 puolueittain

Kuvio 5A

Koska historian ensimmäisissä aluevaaleissa valittujen naisten määrä oli kuitenkin ylipäänsä miehiä suurempi, näkyi se myös valittujen naisten määrissä tässä ikäluokassa. Vaikka ehdokasjoukossa miehet korostuivat, onnistuivat naiset silti lyömään itseään läpi miehiä useammin esimerkiksi keskustassa ja SDP:ssä. Yhteensä tässä ikäluokassa valtuutettuja tuli valituksi 469, joista miehiä oli 226 ja naisia 243. Naisvaltuutettuja oli siis hieman enemmän ja heille löytyi kysyntää. (Kuvio 5B).

Valitut ikäluokka 50-64 puolueittain

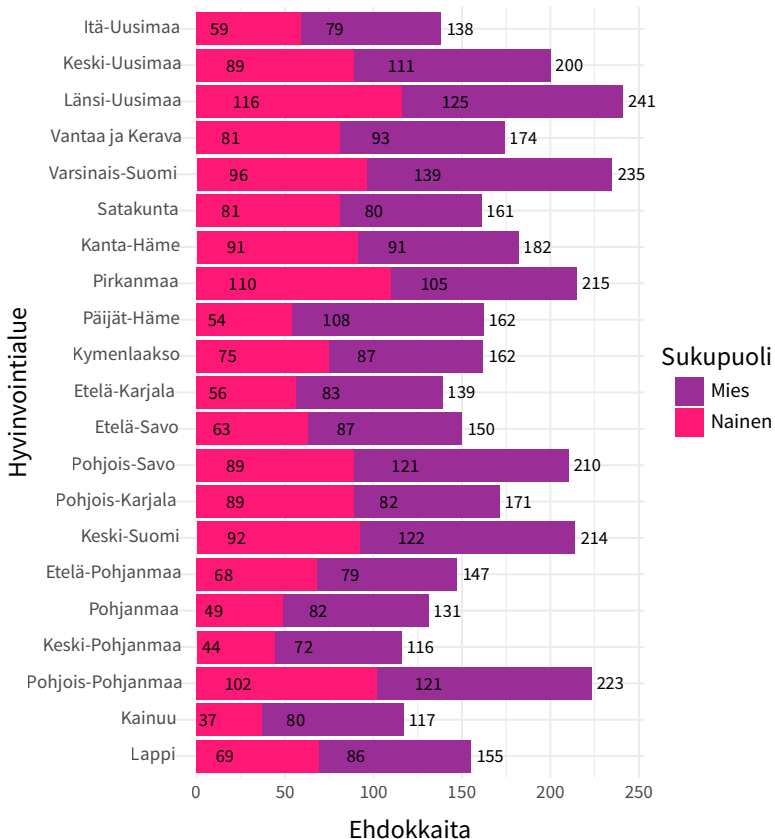

Kuvio 5B

Aluevaltuustojen 50–64-vuotiaiden ikäluokka nais- valtainen: Etelä-Karjala tekee poikkeuksen

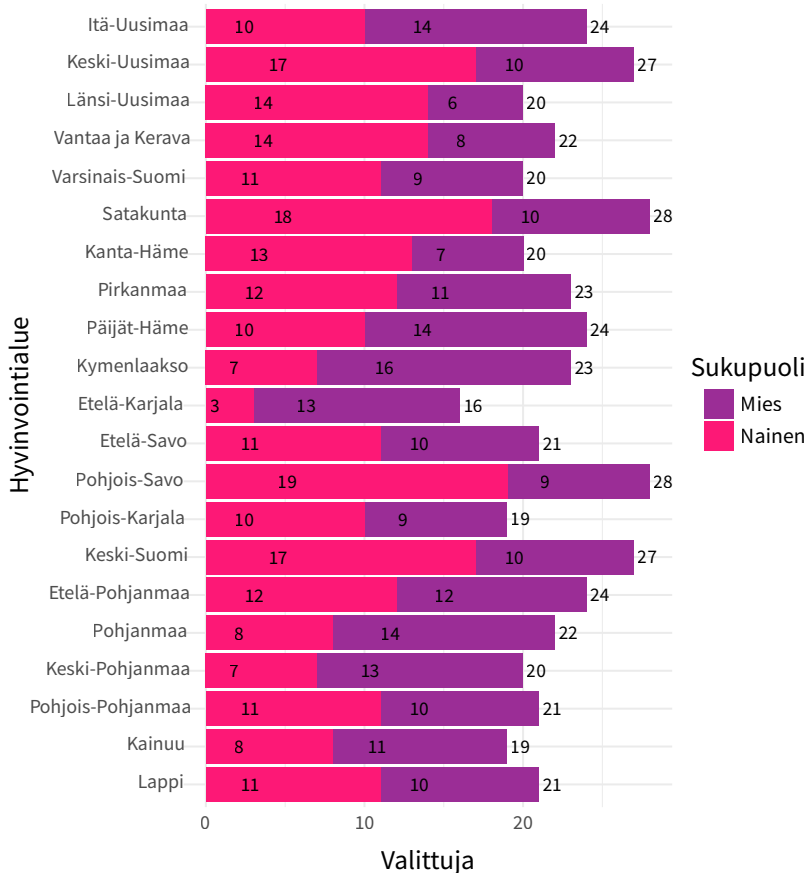
50–64-vuotiaiden ikäluokassa eniten ehdokkaita asetettiin Länsi-Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Vähiten taas Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Pohjanmaalla. Miehiä asetettiin ehdokkaaksi tässä ikäluokassa naisia enemmän lähes jokaisella hyvinvointialueella; poikkeuksen muodostavat niukasti Pirkanmaa ja Pohjois-Karjala.

Ehdokkaat ikäluokka 50-64 hyvinvointialueittain

Vaikka tässä ikäluokassa naisia oli ehdolla vain kahdessa hyvinvointialueessa miehiä enemmän, naiset tulivat enemmistöksi aluevaltuustoon 13 alueella ja yhdessä päädyttiin tasatilanteeseen. Erityisen naisvaltaisia hyvinvointialueiden valtuustoja tässä ikäluokassa ovat esimerkiksi Keski-Uusimaa, Satakunta, Pohjois-Savo ja Keski-Suomi. Jännän poikkeuksen tekee Etelä-Karjala, jossa vain 3/16 ikäluokan valtuutetusta on naisia. Myöhemmin tulemme näkemään, äänestivätkö esimerkiksi miehet Etelä-Karjalassa tavallista aktiivisemmin tai naiset muuta Suomea laiskemmin.

Valitut ikäluokka 50-64 hyvinvointialueittain

Kuvio 5D

HAVAINNOT TIIVISTETYSTI

- Eniten 50–64-vuotiaiden ikäluokassa ehdokkaita asetti perussuomalaiset. Valituksi tuli kuitenkin eniten keskustan ehdokkaita ja perussuomalaiset tulivat vasta neljäntenä. Näin ollen ehdokasasettelun painopiste ei suoraan näkynyt maalintulojärjestyksessä.
- Miehiä asetettiin ehdokkaaksi tässä ikäluokassa naisia enemmän lähes jokaisella hyvinvointialueella; poikkeuksen muodostavat niukasti Pirkanmaa ja Pohjois-Karjala.
- Naiset tulivat enemmistöksi aluevaltuustoon 13 alueella ja yhdessä päädyttiin tasatilanteeseen. Mielenkiintoisen poikkeuksen tekee Etelä-Karjala, jonka 16 valtuutetusta tässä ikäluokassa vain kolme on naisia.

Seniори-ikäisille nais ehdokkaille olisi enemmänkin kysyntää

Yli 65-vuotiaita senioriehdokkaita asetettiin koko maassa yhteensä 1886. Heistä miehiä oli noin kaksinkertainen määrä naisiin nähden. Ehdokkaiden osuus suhteessa ikäluokan kokoon oli 0,2 %. Valtuutetuiksi valittiin yhteensä 264 seniори-ikäistä, joista 167 oli miehiä ja 97 naisia.

Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokkaan oli 0,02 %. Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokan ehdokkasiin oli vertailluista ikäluokista korkein, 14 %. Seniори-ikäluokasta oli siis helpointa tulla valituksi.

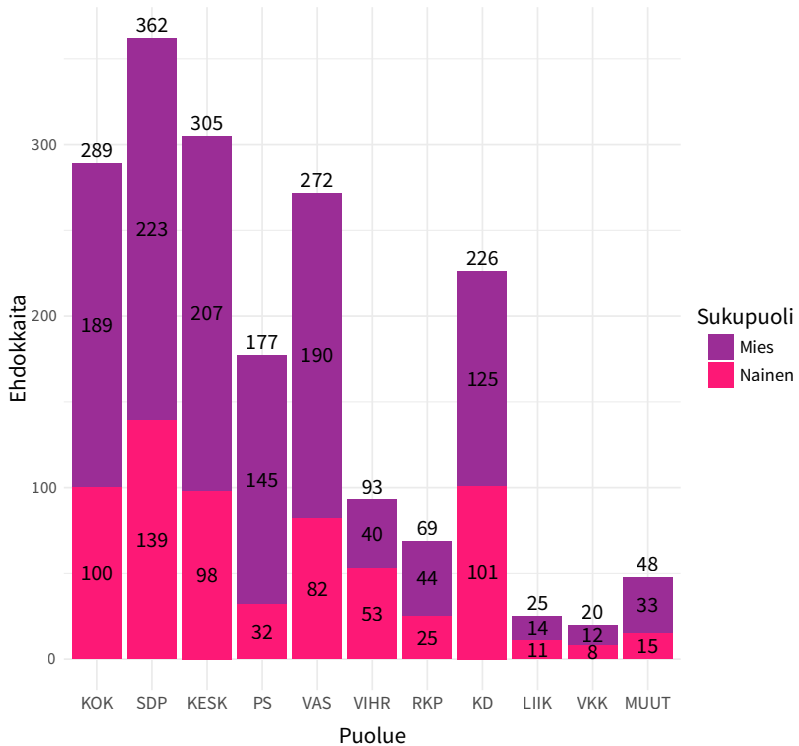
Sama ilmiö näkyi myös kuntavaaleissa; harva enää lähtee eläkeiässä ehdolle, mutta eläkeläiset äänestävät ahkerasti ja siksi heitä tulee suhteellisen paljon myös valituksi.

Eniten senioriehdokkaita oli SDP:llä (362 kpl), keskustalla (305 kpl) ja kokoomuksella (289 kpl). Näillä puolueilla senioriehdokkaiden osuus kaikista puolueen ehdokkaista oli noin viidennes. Eniten tässä ikäluokasta valittiin keskustan (69 kpl), SDP:n (66 kpl) ja kokoomuksen (46 kpl) riveistä. Näin ollen senioreita eniten listoilleen saaneet myös saivat läpi eniten senioriehdokkaita. SDP:llä, keskustalla ja vasemmistoliitolla seniorivaltuutetut ovat noin neljäsosa kaikista puolueen valtuutetuista, kokoomuksella noin viidesosa.

Kaikissa paitsi vihreissä miesehdokkaiden määrä oli naisia suurempi tässä ikäluokassa. (Kuvio 6A).

Ehdokkaat ikäluokka 65- puolueittain

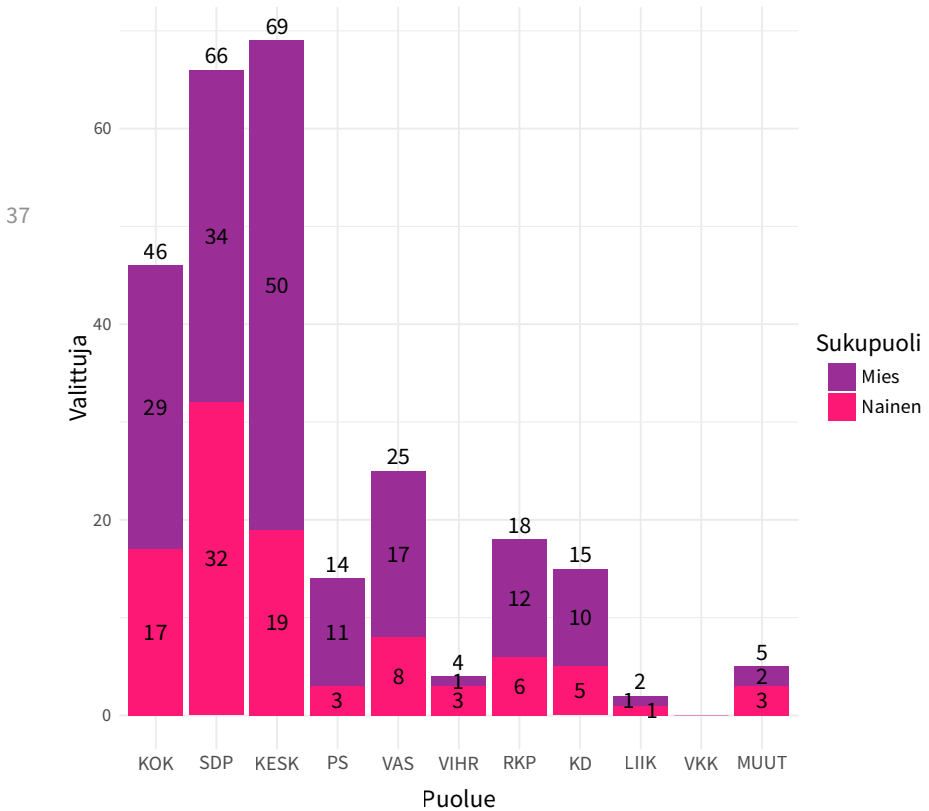
36

Kuvio 6A

Valituksi tuli selkeä miesenemmistö ehdokasasettelua mukaillen kaikissa muissa puolueissa paitsi vihreissä. Sukupuolten tasa-arvo on hyvin vinoutunut valituissa monessakin puolueessa. Esimerkiksi keskustan valtuutetuista tässä ikäluokassa yli 70 % on miehiä. (Kuvio 6B).

Valitut ikäluokka 65- puolueittain

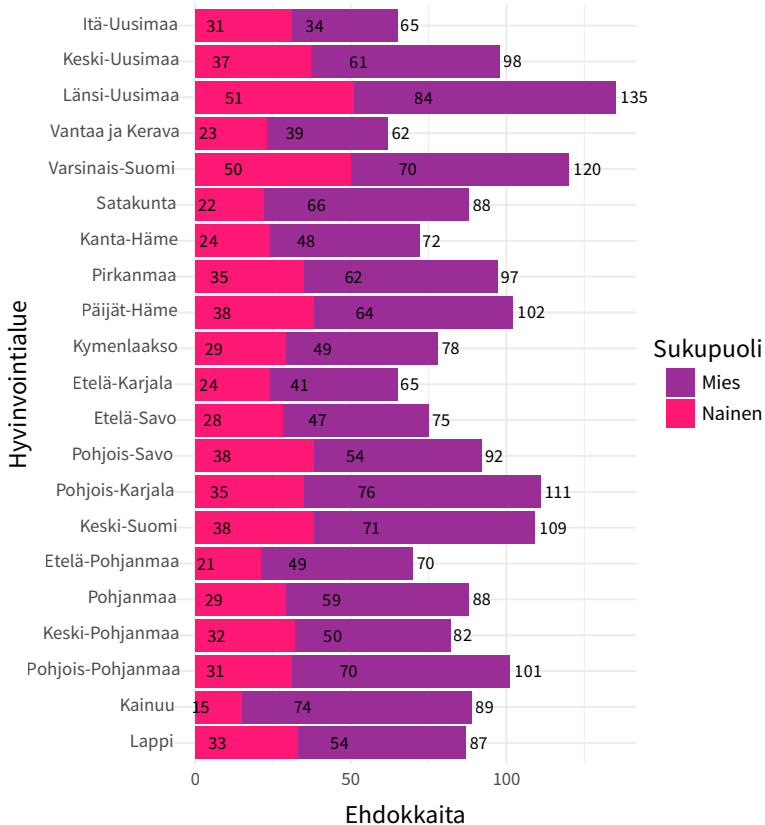

Kuvio 6B

Seniorit tulevat hyvin valituksi: vain Kymenlaaksossa ei pärjätty

Yli 65-vuotiaiden ikäluokassa eniten ehdokkaita asetettiin Länsi-Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueille. Vähiten taas Vantaa-Keravan, Etelä-Karjalan ja Itä-Uusimaan alueilla. Kaikilla hyvinvointialueilla asetettiin tässä ikäluokassa miehiä ehdolle selvästi naisia enemmän. Erityisen räikeää epätasa-arvo oli esimerkiksi Kainuun alueella, jossa yli 65-vuotiaista ehdokkaista vain 15 oli naisia ja 74 miehiä. (Kuvio 6C).

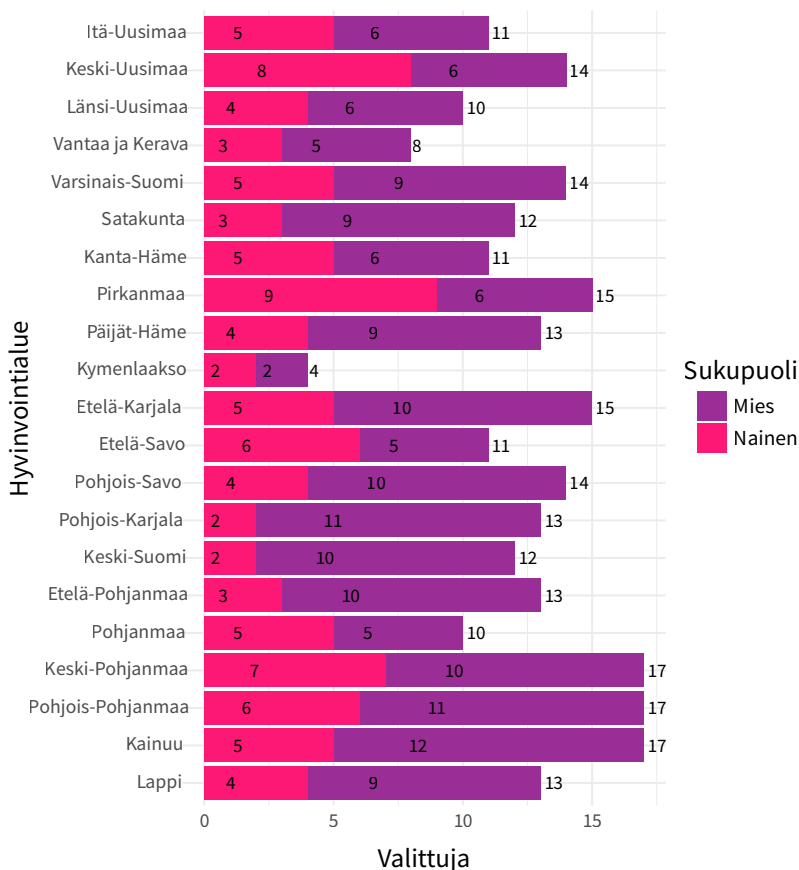
Ehdokkaat ikäluokka 65- hyvinvointialueittain

Kuvio 6C

Myös valituksi tuli miehiä tässä ikäluokassa selvästi naisia enemmän, mutta ehdokasasetteluun nähden naiset pärjäsivät kuitenkin kiitettävästi. Seniori-ikäisille naisille on kysyntää vaaleissa enemmän, kuin mitä heitä saadaan ehdolle. Mielenkiintoinen havainto on Kymenlaakso, jossa yhteensä vain neljä yli 65-vuotiasta valittiin valtuustoon. Ehdokasasettelussa Kymenlaaksossa vielä oli asetettu keskivertomäärä senioreita muihin hyvinvointialueisiin nähden, mutta valituksi heitä tuli selvästi vähemmän kuin muilla alueilla. (Kuvio 6D).

Valitut ikäluokka 65- hyvinvointialueittain

HAVAINNOT TIIVISTETYSTI

- Aluevaltuutettujen osuus suhteessa 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien ikäluokan ehdokkasiin oli vertailluista ikäluokista korkein, 14 prosenttia. Seniori-ikäluokasta oli siis todennäköisintä tulla valituksi.
- Miehet jyräsivät jo ehdokasasettelussa, mikä näkyi lopulta myös valituissa. Seniori-ikäisille naisille olisi kuitenkin kysyntää enemmän kuin heitä saadaan ehdolle.
- Kaikilla hyvinvointialueilla asetettiin tässä ikäluokassa miehiä ehdolle selvästi naisia enemmän. Erityisen räikeää epätasa-arvo oli esimerkiksi Kainuun alueella, jossa yli 65-vuotiaista ehdokkaista vain 15 oli naisia ja 74 miehiä.
- Mielenkiintoinen havainto on Kymenlaakso, jossa yhteensä vain neljä yli 65-vuotiaasta valittiin valtuustoon. Ehdokasasettelussa Kymenlaaksossa vielä oli asetettu keskivertomäärä senioreita muihin hyvinvointialueisiin nähden, mutta valituksi heitä tuli selvästi vähemmän kuin muilla alueilla.

Johtopäätökset

Aluevaaleissa tuli valituksi 1 379 henkilöä yhteensä 10 584 ehdokkaasta. Kokoomus oli aluevaalien ykköspuolue 21,6 prosentin kannatuksella. Vaalituloksen merkittävin piirre on valtuutettujen naisennemmistö (53,3 %), sillä näin ei ole käynyt aiemmin kunta- eikä eduskuntavaaleissa.

Huomattavaa oli myös sote-alalla työskentelevien ehdokkaiden erittäin hyvä menestys vaaleissa. Tästä näkökulmasta on hyvä tehdä lisää vaalitutkimusta – millä tavoin puolueiden ehdokaslistoilla painotettiin sote-alan ammattilaisten edustusta ja oliko myös kampanjoinnissa piirteitä, jotka ohjasivat äänestysvalintaa juuri tähän suuntaan?

Erityisesti SDP:n ja perussuomalaisen tulisi lisätä nuorten ehdokkaiden määrää

Aluevaltuutetut ovat keski-ikänsä hyvin lähellä kunnanvaltuutettujen keski-ikää. Ehdokkaiden keski-ikä oli 50 vuotta ja valtuutetuksi valittujen 51 vuotta. Eniten nuoria ehdokkaita absoluuttisesti asettivat kokoomus ja vihreät. Nämä saivat myös eniten nuoria ehdokkaita läpi. Naisten oli suhteellisesti helpompi tulla valituksi nuorten ikäluokasta kuin miesten. Vihreissä tämä korostui erityisesti - heillä vain yksi alle 30-vuotias valtuutettu kuudestatoista on sukupuoleltaan mies.

Eniten nuoria absoluuttisesti tuli valituksi Länsi-Uudenmaan aluevaltuustoon. Vähiten ja samalla vain yksi alle 30-vuotias tuli valituksi aluevaltuustoon Kanta-Hämeessä, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla.

Kuten kuntavaaleissa, myös aluevaaleissa nuoria oli ikäluokista vähiten ehdolla ja heidän oli myös suhteellisesti vaikeinta päästä läpi. Nuoret olivat aluevaaleissa heikoiten edustettuina SDP:n ja perussuomalaisen ehdokaslistoilla.

Toki on huomautettava, että vaikka SDP asetti keskustaa ja vasemmistoliittoa vähemmän alle 30-vuotiaita ehdokkaita, sai se kuitenkin kolmanneksi eniten nuoria valtuutettuja läpi (vain vihreät ja kokoomus siis ylsivät edelle).

Keski-ikäiset ratkaisijoiden paikalla

Lähes kaikki puolueet asettivat eniten koko maassa ehdokkaita 30–49-vuotiaiden ikäluokassa. Poikkeuksena vain keskustassa ja kristillisdemokraateissa 50–64-vuotiaiden ehdokkaiden joukko oli suurin. Ja tasan samoin kävi myös tuloksissa – ainoastaan keskustassa ja KD:ssä tähän selvitykseen valituista ikäluokista 50–64-vuotiaiden ryhmä on suurempi kuin 30–49-vuotiaiden.

Määrällisesti eniten 30–49-vuotiaita ehdokkaita asetti perussuomalaiset, mutta se ei heijastunut vaalitulokseen. Eniten tämän ikäluokan valtuutettuja tuli valituksi kokoomuksen riveistä ja vasta neljänneksi eniten perussuomalaisista. Perussuomalaisten ongelma saattoi näissä vaaleissa olla listan miespainotteisuus.

43

Varttuneemmista työikäisistä eli 50–64-vuotiaista ehdokkaista selvästi suurempi osa oli miehiä, mutta naiset korjasivat lopulta potin tässäkin ikäluokassa. Mitä vanhempaan ikäluokkaan mennään, sitä enemmän miehiä lähtee ehdolle. Sama ilmiö on nähtävissä myös kuntavaaleissa ja se kertoo sukupuolten tasa-arvon parantumisesta enemmän vasta nuorempien ikäluokissa.

Aluevaalit kuitenkin osoittivat, että naisia haluttiin nyt äänestää enemmän kuin koskaan ennen. Tämä on osa isompaa trendiä, jossa naisten määrä on ollut kasvussa niin eduskunnassa kuin kunnanvaltuustoissakin. Naiset tulivat enemmistöksi aluevaltuustoon 13 alueella. Mielenkiintoisen poikkeuksen tekee Etelä-Karjala, jonka 16 valtuutetusta tässä ikäluokassa vain kolme on naisia.

Senioriehdokkaita eniten keskustalla ja SDP:llä

Yli 65-vuotiaissa ehdokkaissa miehiä oli noin kaksinkertainen määrä naisiin nähden. Valtuutettujen osuus suhteessa ikäluokan ehdokkasiin oli vertailluista ikäluokista korkein, 14 prosenttia. Seniori-ikäluokasta oli siis helpointa tulla valituksi. Sama ilmiö näkyi myös kuntavaaleissa; harvempi lähtee eläkeiässä ehdolle, mutta eläkeläiset äänestävät ahkerasti ja siksi heitä tulee suhteellisen paljon myös valituksi.

Senioreita eniten listoilleen saaneet puolueet myös saivat läpi eniten senioriehdokkaita. SDP:llä, keskustalla ja vasemmistoliitolta seniorivaltuutetut ovat noin neljäsosa kaikista puolueen valtuutetuista, kokoomuksella noin viidesosa. Koska ehdokasasettelu oli hyvin miehinen tässä ikäluokassa, miehiä myös valittiin määrällisesti enemmän kuin naisia ainoana kaikista tarkastelluista ikäluokissa. Esimerkiksi keskustan valtuutetuista tässä ikäluokassa yli 70 prosenttia on miehiä.

44

Äänestysaktiivisuudessa riittää parannettavaa

Ensimmäisiä aluevaaleja leimasi ennen kaikkea keskustelu siitä, mistä oikein päätetään. Hyvinvointialueet ja niiden tehtävät jäivät epäselväksi⁷. Äänestysprosentin pelättiin tämän ja koronan vuoksi jäävän alhaiseksi, ja se olikin vain 47,5. Naiset äänestivät vaaleissa miehiä aktiivisemmin, naisten äänestysprosentti oli 50,1 eli 5,3

⁷ Ajatuspaja Toivon kyselytutkimus (Kantar TNS) aluevaaleista, julkistettu 1.12.2021: <https://toivoajatuspaja.fi/olisiko-teilla-hetki-aikaa-keskustella-aluevaaleista-kyselytutkimus-hyvinvointialueista/>

prosenttiyksikköä miesten äänestysprosenttia suurempi. Kaikista äänestäneistä 55,8 prosenttia äänesti ennakkoon. Aktiivisimmat äänestäjät löytyivät Pohjanmaalta ja alle 40 prosentin jäätiin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.⁸

Äänestäjät ovat yhä enemmän polarisoitunut joukko. Valtio-opin dosentti **Hanna Wass** on arvioinut, että alhaisen äänestysaktiivisuuden aluevaaleissa äänestämässä kävivät innokkaimmin korkeasti koulutetut ja hyvin toimeentulevat äänestäjät.⁹ Hyvinvointialueille valittiin karrikoidusti nyt hyvinvoivien äänestäjien toimesta hyvinvoivia valtuutettuja. Seuraavissa aluevaaleissa on toivoa paremmasta osallistumisen tasosta, sillä vaalit toimitetaan kuntavaalien yhteydessä, asiat konkreettisemmin hahmotettavissa, koska uudistus on pantu toimeen ja ehdokkaat (varsinkin luottamustehtäviin nyt valitut henkilöt) ovat äänestäjille tutumpia. Silti petrattavaa riittää erityisesti nuorten aktivoimisessa, niin ehdokkaiksi kuin äänestämään.

⁸ Tilastokeskus, Aluevaalit 2022, vahvistettu tulos:

https://www.stat.fi/til/alvaa/2022/03/alvaa_2022_03_2022-02-01_fi.pdf

⁹ YLE 24.1.2022 <https://yle.fi/uutiset/3-12283652>

